

Tóni a fénysvatagban

Arató Antal (1942–2025)

Mi, öregek, különösen kényesek vagyunk arra – noha ellene semmit sem lehet tenni –, ha szívünkben kiszakad egy darab. Végtelenül fáj, mert pótolhatatlan. Tóni, a barátom halála ilyen veszteség volt. Szinte a földbe gyömszólt. Hogy mikor ismertem meg személyesen, nem tudom – nyilván közrejátszott találkozásunkban a Székesfehérváron két évtizede, évente megrendezett Határon Túli Magyar Irodalom Napjai –, de hogy a fölfedezendő érték szellemében mikor találkoztunk, arra igen. Fogalmam sem volt arról, hogy Perei Zoltánnak, a kitűnő grafikusnak barátja és segítőtje volt, ám Supka Magdolnától, az ugyancsak nem fiatal barátomtól ajándékba kaptam – avval, hogy figyeljek föl rá – két Perei-fametszetet. Az egyiket – egy megrettent Sancho Panza ül a lovon – 1996-os tanulmánykötetem, A csavargó esztétikája címlapjára is tettem. Íme, a kultúrában – irodalom, képzőművészet, színház – fürdőző két szellemi munkás találkozása. Csak bámultam könyvtári „mozgolódásait” – könnyen tehette, hiszen igazgató volt –, Erdély és a többi, hajdan elszakított országrész ügyében végzett munkáját, a kisgrafika révén szemnyitogató szolgálatát. Minden az érték megvédése jegyében történt. Mikor már alig látott, akkor is éjjel-nappal válogatta az anyagot, mert tudta, hogy rá vár – ki másra várna? – a sajnos még most is kevésbé ismert Perei Zoltán életművének föltárása. Monográfiája, amelybe – hogy élőknek látsszon – a vérét is beleengedte, hallatlan munka árán bizonyította: a magyar grafika briliáns épületéből nem hiányozhat ez az eleven téglá.

Istenem, hogy tudott mesélni! Fanyar mosollyal, meg-megcsukolva. Mindenről: emberekről, történelemről, alkotásokról, könyvekről. És főleg a családjáról. A zseniális apáról, aki közelebb volt Horthyhoz és Trianon sebeihez – érte is ezért rengeteg bántás –, mint méltóságos atyánkhhoz,

Rákosihoz. Tónit természetessége, a polgári életben való lubickolás tette naggyá. Olvasottsága, könyvszeretete. A hazához való hűsége.

Úgy vélte, a fénysvatag, amelybe akarva-akaratlan beleképzelte magát, nem csupán föl-villanó lámpák – erkölcsfaktorok – sokaságából áll, hanem küzdelmes életutak (melyekben tör a cipőbe került csikorgó homok) nemegyszer drámai vereségéből is. Egy a fontos, hogy az ember emberi méltóságát megőrizze. A közjában való ténykedés nem lehet más, mint föl-emelkedés, tisztító és értékőrző munka. Immár fél évtizede, hogy Kismaroson, ahol lakunk, évente párszor mindig összejön egy többnyire fiatal-öreg baráti társaság. Tóni ennek illusztris tagja volt. Jött elmaradhatatlan hátizsákjával, virágcsokorral és egy butéliával a kezében; arcán mosoly, mintha a mennybe érkeznek. Egyszer két kicsi piros-fehér-zöld szövetségslőt hozott ajándékba, amely az esőt is bírja, és beletűzte a lécpad támlájába. Ma már fedett teraszunk van, megtenné a papírlövegcska is, ám őrizzük „ajándék-szeretetét”.

A fénysvatagban, hogy érezzük a hely méltóságát, fénnel kell söpörni. A lélek fényével. Tónikám, söpörd az utat, hogy tisztánál tisztább legyen megérkezésünkkel!

Fotó: Nagy Norbert